YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)

4 päivänä toukokuuta 2006 *

Yhdistetyissä asioissa C-23/03, C-52/03, C-133/03, C-337/03 ja C-473/03,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Tribunale ordinario di Torino (C-23/03, C-52/03, C-133/03 ja C-337/03) on esittänyt 13.1., 29.1., 25.2. ja 15.7.2003 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet vastaavasti yhteisöjen tuomioistuimeen 23.1., 10.2., 25.3. ja 1.8.2003, ja Tribunale ordinario di Milano (C-473/03) (Italia) 23.10.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.11.2003, rikosoikeudenkäynneissä, joissa vastaajina ovat

Michel Mulliez ym. ja Giuseppe Momblano (yhdistetyt asiat C-23/03 ja C-52/03),

Alessandro Nizza ja Giacomo Pizzi (C-133/03),

Fabrizio Barra (C-337/03) sekä

Adelio Aggio ym. (C-473/03),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja J. Klučka,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: R. Grass,

yhteisöjen tuomioistuimen päätettyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan nojalla,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 68/151/ETY (EYVL L 65, s. 8; jäljempänä ensimmäinen yhtiöoikeudellinen direktiivi) ja erityisesti sen 6 artiklan, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 25 päivänä

heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY (EYVL L 222, s. 11; jäljempänä neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi) ja erityisesti sen 2 artiklan sekä konsolidoiduista tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY (EYVL L 193, s. 1; jäljempänä seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi) ja erityisesti sen 16 artiklan tulkintaa samoin kuin ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 5 artikla, josta on tullut EY 10 artikla) ja ETY:n perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohta, josta on muutettuna tullut EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohta) tulkintaa.

2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasioissa, joissa vastaajina ovat Mulliez ym. ja Momblano (yhdistetyt asiat C-23/03 ja C-52/03), Nizza ja Pizzi (C-133/03), Barra (C-337/03) sekä Aggio ym. (C-473/03) ja joissa näiden väitetään rikkoneen virheellisten yhtiötietojen antamista (kirjanpidon väärentämistä) koskevia Italian siviililain (codice civile) säännöksiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhtiöt julkistavat ainakin seuraavat asiakirjat ja tiedot:

– –

f) tase ja tuloslaskelma jokaiselta tilikaudelta. Taseen sisältävässä asiakirjassa on oltava tiedot niistä, joiden on lain mukaan varmistettava sen oikeellisuus. Saksan, Belgian, Ranskan tai Luxemburgin lainsäädännön mukaisten 1 artiklassa tarkoitettujen rajavastuuyhtiöiden ja Alankomaiden lainsäädännön mukaisen suljetun osakeyhtiön osalta velvollisuutta noudattaa tätä säännöstä lykätään siihen asti, kunnes on pantu täytäntöön direktiivi, joka koskee taseen ja tuloslaskelman tietojen yhteensovittamista sekä edellä tarkoitettujen yhtiöiden vapauttamista kokonaan tai osaksi velvollisuudesta julkistaa tässä artiklassa tarkoitettuja asiakirjoja niissä tapauksissa, joissa niiden taseen loppusumma on tuossa direktiivissä säädettävää määrää pienempi. Neuvosto antaa edellä tarkoitetun direktiivin kahden vuoden kuluessa siitä, kun tämä direktiivi on annettu;

– –"

4 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on säädettävä asianmukaiset seuraamukset sen varalta:

– ettei tasetta ja tuloslaskelmaa julkisteta 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetyllä tavalla;

– –"

5 Neljännen yhtiöoikeudellinen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tilinpäätös käsittää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot. Nämä asiakirjat muodostavat yhden kokonaisuuden.

2. Tilinpäätös on laadittava selkeästi ja tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

3. Tilinpäätöksen on annettava oikea ja riittävä kuva yhtiön varoista ja vastuista, rahoitusasemasta sekä tuloksesta.

4. Jollei tämän direktiivin säännöksien soveltaminen riitä 3 kohdassa tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan antamiseksi, on annettava lisätietoja.

5. Jos jonkin tämän direktiivin säännöksen soveltaminen poikkeustapauksissa johtaa ristiriitaan 3 kohdan kanssa, tuosta säännöksestä on poikettava, jotta voidaan antaa 3 kohdassa tarkoitettu oikea ja riittävä kuva. Poikkeamiset sekä selvitys niiden perusteluista ja vaikutuksista varoihin ja vastuisiin, rahoitusasemaan sekä tulokseen on ilmoitettava liitetiedoissa. Jäsenvaltiot voivat määritellä kyseiset poikkeustapaukset ja antaa tarvittavat erityissäännökset.

6. Jäsenvaltiot voivat sallia tai vaatia, että tilinpäätöksessä annetaan myös muita tietoja kuin ne, jotka siinä tämän direktiivin mukaan on annettava."

6 Seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 16 artiklan 2–6 kohdassa annetaan konsolidoitujen tilinpäätösten osalta olennaisilta osin samat säännökset kuin neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 2 artiklan 2–6 kohdan säännökset, jotka on esitetty tämän määräyksen edellisessä kohdassa.

Kansallinen lainsäädäntö

7 Kaupallisia yhtiöitä koskevista rikos- ja hallinto-oikeudellisista seuraamuksista 11.4.2002 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 61 (GURI nro 88, 15.4.2002, s. 4; jäljempänä asetus nro 61/2002), joka annettiin 3.10.2001 annetun lain nro 366 11 §:n nojalla ja joka tuli voimaan 16.4.2002, korvattiin Italian siviililain V osan XI osasto uudella XI osastolla, jonka otsikkona on "Yhtiöitä ja yhtiöiden yhteenliittymiä koskevat rikosoikeudelliset säännökset".

8 Asetus nro 61/2002 annettiin uudistettaessa Italian yhtiöoikeutta, mikä toteutettiin joukolla asetuksia (decreti legislativi), jotka annettiin 3.10.2001 annetussa laissa nro 366 (GURI nro 234, 8.10.2001) annetun valtuutuksen nojalla.

9 Italian siviililain 2621 §:ssä, jonka otsikkona on "Virheellisten tietojen ilmoittaminen ja voittojen tai osinkojen ennakkomaksujen lainvastainen jakaminen", sellaisena kuin se oli ennen asetuksen nro 61/2002 voimaantuloa (jäljempänä Italian siviililain vanha 2621 §), säädettiin seuraavaa:

"Ellei teko muodosta vakavampaa rikosta, siitä on tuomittava vähintään yhden vuoden ja enintään viiden vuoden vankeusrangaistus ja 1 032–10 329 euron suuruinen sakko:

1) sellaisille yhtiön perustajille, perustajina olleille osakkeen- tai osuudenomistajille, hallintoneuvoston jäsenille, toimitusjohtajille, tilintarkastajille ja selvitysmiehille, jotka ovat toimintakertomuksissa, tilinpäätöksissä tai muissa yhtiön ilmoituksissa antaneet petollisesti totuudenvastaisia tietoja yhtiön perustami-

sesta tai yhtiön varoista ja vastuista taikka salanneet kokonaan tai osittain niihin liittyviä tosiseikkoja;

_ _"

10 Asetuksella nro 61/2002 lisättiin erityisesti Italian siviililain 2621 ja 2622 §:ään uusia rikosoikeudellisia säännöksiä, joilla säädetään rangaistavaksi virheellisten yhtiötietojen esittäminen eli joissa säädetään rikoksesta, josta käytetään myös nimitystä "kirjanpidon väärentäminen" (jäljempänä tapauksesta riippuen Italian siviililain uusi 2621 §, Italian siviililain uusi 2622 § tai Italian siviililain uudet 2621 ja 2622 §), ja joissa säädetään seuraavaa:

"2621 § (Virheelliset yhtiötiedot)

Ellei 2622 §:ssä säädetä toisin, hallintoneuvoston jäsenet, toimitusjohtajat, tilintarkastajat ja selvitysmiehet, jotka osakkeen- tai osuudenomistajia taikka yleisöä harhaanjohtaakseen ja itselleen tai toiselle perusteetonta etua saadakseen antavat tilinpäätöksissä, toimintakertomuksissa tai muissa lakisääteisissä osakkeen- tai osuudenomistajille tai julkisuuteen annettavissa yhtiötä koskevissa ilmoituksissa totuudenvastaisia tietoja, myös silloin, kun niihin liittyy arviointikysymyksiä, tai jättävät antamatta tietoja, joiden antamisesta säädetään laissa ja jotka koskevat yhtiön tai konsernin, johon se kuuluu, taloudellista asemaa, varoja ja vastuita tai rahoitusasemaa, sellaisella tavalla, joka on omiaan luomaan vastaanottajissa virheellisen kuvan tästä tilanteesta, on tuomittava vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Teosta on tuomittava sama rangaistus myös siinä tapauksessa, että tiedot koskevat omaisuutta, joka yhtiöllä on hallinnassaan ai hoidettavanaan kolmannen osapuolen lukuun.

Teko ei ole rangaistava, mikäli totuudenvastaisilla tiedoilla tai tietojen antamatta jättämisellä ei vääristetä merkittävällä tavalla yhtiön tai konsernin, johon se kuuluu, taloudellista asemaa, varoja ja vastuita tai rahoitusasemaa koskevaa kuvaa. Teko ei ole missään tapauksessa rangaistava silloin, kun totuudenvastaisilla tiedoilla tai tietojen antamatta jättämisellä muutetaan tilikauden taloudellista tulosta ennen veroja enintään 5 prosentilla tai netto-omaisuutta enintään 1 prosentilla.

Missään tapauksessa teko ei ole rangaistava, mikäli se perustuu arvioihin, jotka erikseen tarkasteltuina poikkeavat enintään 10 prosenttia todellisista luvuista.

2622 § (Virheellisten yhtiötietojen antaminen osakkeen- tai osuudenomistajien ja velkojien vahingoksi)

Hallintoneuvoston jäsenet, toimitusjohtajat, tilintarkastajat ja selvitysmiehet, jotka osakkeen- tai osuudenomistajia taikka yleisöä harhaanjohtaakseen ja itselleen tai toiselle perusteetonta etua saadakseen antavat tilinpäätöksissä, toimintakertomuksissa tai muissa lakisääteisissä osakkeen- tai osuudenomistajille tai julkisuuteen annettavissa yhtiötä koskevissa ilmoituksissa totuudenvastaisia tietoja, myös silloin, kun niihin liittyy arviointikysymyksiä, tai jättävät antamatta tietoja, joiden antamisesta säädetään laissa ja jotka koskevat yhtiön tai konsernin, johon se kuuluu, taloudellista asemaa, varoja ja vastuita tai rahoitusasemaa, sellaisella tavalla, joka on omiaan luomaan vastaanottajissa virheellisen kuvan tästä tilanteesta, ja tästä aiheutuu vahinkoa osakkeen- tai osuudenomistajien tai velkojien omaisuudelle, on tuomittava vahinkoa kärsineiden rangaistusvaatimuksen perusteella vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi.

Menettely pannaan vireille asianomistajan rangaistusvaatimuksen perusteella myös silloin, kun teko muodostaa muun rikoksen, vaikka se olisi ankarammin rangaistava, ja aiheuttaa vahinkoa muiden henkilöiden kuin osakkeen- tai osuudenomistajien ja velkojien omaisuudelle, ellei vahinkoa aiheudu valtion, muiden julkisyhteisöjen tai julkisten laitosten taikka Euroopan yhteisöjen omaisuudelle.

Mikäli kyseessä ovat yhtiöt, joihin sovelletaan 24.2.1998 annetun asetuksen nro 58 IV osan III osaston II jakson säännöksiä, 1 momentissa säädetystä teosta on tuomittava vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään neljäksi vuodeksi, ja rikos on virallisen syytteen alainen.

Tämän pykälän 1 ja 3 momentissa tarkoitetuista teoista säädetty rangaistus on tuomittava myös siinä tapauksessa, että tiedot koskevat omaisuutta, joka yhtiöllä on hallinnassaan tai hoidettavanaan kolmannen osapuolen lukuun.

Tämän pykälän 1 ja 3 momentissa säädetyt teot eivät ole rangaistavia, mikäli totuudenvastaisilla tiedoilla tai tietojen antamatta jättämisellä ei vääristetä merkittävällä tavalla yhtiön tai konsernin, johon se kuuluu, taloudellista asemaa, varoja ja vastuita tai rahoitusasemaa koskevaa kuvaa. Teko ei ole missään tapauksessa rangaistava silloin, kun totuudenvastaisilla tiedoilla tai tietojen antamatta jättämisellä muutetaan tilikauden taloudellista tulosta ennen veroja enintään 5 prosentilla tai netto-omaisuutta enintään 1 prosentilla.

Missään tapauksessa teko ei ole rangaistava, mikäli se perustuu arvioihin, jotka erikseen tarkasteltuina poikkeavat enintään 10 prosenttia todellisista luvuista."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, että pääasioissa kyseessä olevat kirjanpidon väärentämiset, joista vastaajia syytetään, on tehty Italian siviililain vanhan 2621 §:n voimassaoloaikana eli ennen asetuksen nro 61/2002 ja kyseisen siviililain uusien 2621 ja 2622 §:n voimaantuloa.

12 Asiassa C-23/03 Tribunale ordinario di Torino on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 68/151 6 artiklaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään asianmukaisista seuraamuksista paitsi yhtiöiden taseen ja tuloslaskelman julkistamisen laiminlyönnin osalta myös sellaisen virheellisen julkistamisen osalta, jonka kohteena on tase, tuloslaskelma, osakkeen- tai osuudenomistajille tai yleisölle suunnatut muut yhtiöitä koskevat tiedonannot tai mikä tahansa taloudellista tilannetta taikka varallisuus- tai rahoitusasemaa koskeva tieto, jonka yhtiö on velvollinen esittämään itsestään tai konsernista, johon se kuuluu?

2) Kun otetaan huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on velvollisuus säätää direktiivissä 68/151 ja direktiivissä 78/660 säädetyistä oikeudenvastaisista teoista aiheutuvista 'asianmukaisista seuraamuksista', onko näitä direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja [8.11.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/605/ETY], 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa yhdessä luettuina tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lailla, jonka mukaan tiettyjen yhtiöoikeudellisten asiakirjojen (mm. taseen ja tuloslaskelman) julkistamista ja niissä olevien tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevien velvollisuuksien rikkomisesta ei voida nostaa syytettä, jos

a) virhe on pelkästään laadullinen;

b) yhtiötä koskevilla väärillä tiedoilla tai poisjätetyillä tiedoilla aiheutettu tilikauden tuloksen tai yhtiön nettovarallisuuden muutos ei ylitä tiettyä prosenttimääräistä kynnysarvoa;

c) annetaan tietoja, joilla kylläkin pyritään osakkeen- tai osuudenomistajien tai yleisön harhauttamiseen perusteettoman edun saamiseksi mutta jotka ovat seurausta arvioinneista, jotka erikseen tarkasteltuina poikkeavat todellisuudesta enintään tietyn kynnysarvon määrällä;

d) väärillä tiedoilla tai vilpillisillä laiminlyönneillä ja joka tapauksessa tiedonannoilla ja tiedoilla, jotka eivät anna oikeaa ja riittävää kuvaa yhtiön varallisuusasemasta [ja] rahoitusasemasta [sekä] taloudellisesta tuloksesta, ei muuteta konsernin varallisuus- tai rahoitusasemaa 'merkittävällä tavalla'?

3) Kun otetaan huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on velvollisuus säätää direktiivissä 68/151 ja direktiivissä 78/660 säädetyistä oikeudenvastaisista teoista aiheutuvista 'asianmukaisista seuraamuksista', onko näitä direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa yhdessä luettuina tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jossa on yhtiöille 'niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen' suojaamiseksi asetetun julkistamisvelvollisuuden sekä oikeiden ja riittävien tietojen antamisvelvollisuuden laiminlyönnin varalta otettu käyttöön seuraamusjärjestelmä, jossa

a) oikeus rangaistusvaatimuksen esittämiseen on vakavampien tapausten (omaisuusvahinko) osalta annettu ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajille ja velkojille, mikä estää yleisen ja tehokkaan suojan antamisen ulkopuolisille;

b) lievemmät tapaukset (ei omaisuusvahinkoa eikä rangaistusvaatimusta) on luokiteltu pelkiksi rikkomuksiksi, mikä perusteluissa esiin tuoduista syistä johtaa Italian prosessijärjestelmässä tehottomuuteen;

c) rangaistusvaatimuksen myöhäisen peruuttamisen sallivan järjestelmän johdosta yksityiset asianosaiset pystyvät täydellisesti mitätöimään yhtiöiden avoimuudesta muodostuvalle oikeushyvälle tarkoitetun suojan."

13 Asiassa C-52/03 Tribunale ordinario di Torino on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 68/151 6 artiklaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään asianmukaisista seuraamuksista paitsi yhtiöiden taseen ja tuloslaskelman julkistamisen laiminlyönnin osalta myös sellaisen virheellisen julkistamisen osalta, jonka kohteena on tase, tuloslaskelma, osakkeen- tai osuudenomistajille tai yleisölle suunnatut muut yhtiöitä koskevat tiedonannot tai mikä tahansa taloudellista tilannetta taikka varallisuus- tai rahoitusasemaa koskeva tieto, jonka yhtiö on velvollinen esittämään itsestään tai konsernista, johon se kuuluu?

2) Kun otetaan huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on velvollisuus säätää direktiivissä 68/151 ja direktiivissä 78/660 säädetyistä oikeudenvastaisista teoista aiheutuvista 'asianmukaisista seuraamuksista', onko näitä direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa yhdessä luettuina, tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jonka mukaan yhtiötä koskevien tietojen julkistamista ja niiden tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevien velvollisuuksien rikkomisesta ei voida nostaa syytettä ja jossa säädetään sellaisesta seuraamusjärjestelmästä, joka ei konkreettisesti täytä oikeussuojan edellytyksinä olevia tehokkuutta, oikeasuhteisuutta ja varoittavuutta koskevia arviointiperusteita?

3) Onko edellä mainittuja direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä

direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jonka mukaan tilanteessa, jossa tätä '[yhtiöiden] jäsenten sekä ulkopuolisten' suojaksi säädettyä yhtiöillä olevaa niitä koskevien tietojen julkistamisvelvollisuutta ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevaa velvollisuutta on jätetty noudattamatta, ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajilla ja velkojilla on oikeus vaatia rangaistusta, ja evätään näin ulkopuolisilta yleinen ja tehokas oikeussuoja?

4) Onko edellä mainittuja direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jossa säädetään tilanteessa, jossa '[yhtiöiden] jäsenten sekä ulkopuolisten' suojaksi säädettyä yhtiöillä olevaa niitä koskevien tietojen julkistamisvelvollisuutta ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevaa velvollisuutta on jätetty noudattamatta, syytteennosto-oikeuden ja seuraamusjärjestelmän osalta toisistaan huomattavasti poikkeavista menettelyistä, ja siitä, että yksinomaan teoista, joilla on aiheutettu vahinkoa osakkeen- tai osuudenomistajille ja velkojille, voidaan nostaa syyte asianomistajan rangaistusvaatimuksen perusteella, ja että näistä määrätään ankarammat ja tehokkaammat rangaistukset?"

14 Asiassa C-133/03 Tribunale ordinario di Torino on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 68/151 6 artiklaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään asianmukaisista seuraamuksista paitsi yhtiöiden taseen ja tuloslaskelman julkistamisen laiminlyönnin osalta myös sellaisen virheellisen julkistamisen osalta, jonka kohteena on tase, tuloslaskelma, osakkeen- tai osuudenomistajille tai yleisölle suunnatut muut tiedonannot tai mikä tahansa taloudellista tilannetta taikka varallisuus- tai rahoitusasemaa koskeva tieto, jonka yhtiö on velvollinen esittämään itsestään tai konsernista, johon se kuuluu?

2) Kun otetaan huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on velvollisuus säätää direktiivissä 68/151 ja – – direktiivissä 78/660 säädetyistä oikeudenvastaisista teoista aiheutuvista 'asianmukaisista seuraamuksista', onko näitä direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jonka mukaan yhtiötä koskevien tietojen julkistamista ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevien velvollisuuksien rikkomisesta ei voida nostaa syytettä ja jossa säädetään sellaisesta seuraamusjärjestelmästä, joka ei konkreettisesti täytä oikeussuojan edellytyksinä olevia tehokkuutta, oikeasuhteisuutta ja varoittavuutta koskevia arviointiperusteita?

3) Onko edellä mainittuja direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jonka mukaan tilanteessa, jossa '[yhtiöiden] jäsenten sekä ulkopuolisten' suojaksi säädettyä yhtiöillä olevaa niitä koskevien tietojen julkistamisvelvollisuutta ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevaa velvollisuutta on jätetty noudattamatta, ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajilla ja velkojilla on oikeus vaatia rangaistusta, ja evätään näin ulkopuolisilta yleinen ja tehokas oikeussuoja?

4) Onko edellä mainittuja direktiivejä ja erityisesti EY 44 artiklan [2] kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 83/349 ja direktiivillä 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jossa säädetään tilanteessa, jossa '[yhtiöiden] jäsenten sekä ulkopuolisten' suojaksi säädettyä yhtiöillä olevaa niitä koskevien tietojen julkistamisvelvollisuutta ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevaa velvollisuutta on jätetty noudattamatta, syytteennosto-oikeuden ja seuraamusjärjestelmän osalta toisistaan huomattavasti poikkeavista menettelyistä, ja siitä, että yksinomaan teoista, joilla on aiheutettu vahinkoa osakkeen- tai osuudenomistajille ja velkojille, voidaan nostaa syyte asianomistajan rangaistusvaatimuksen perusteella, ja että näistä määrätään ankarammat ja tehokkaammat rangaistukset?"

15 Asiassa C-337/03 Tribunale ordinario di Torino on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko [EY] 44 artiklan 2 kohdan g alakohdan määräyksiä samoin kuin direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja 6 artiklan sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on täydennettynä direktiiveillä 83/349 ja 90/605, 2 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännöksiä tulkittava siten, että nämä säännöt ovat esteenä jäsenvaltion laille, jonka mukaan yhtiötä koskevien tietojen julkistamista ja niissä olevien tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevien velvollisuuksien rikkomisesta ei voida nostaa syytettä sellaisessa tilanteessa, että annetaan tietoja, joilla kylläkin pyritään osakkeen- tai osuudenomistajien tai yleisön harhauttamiseen perusteettoman edun saamiseksi mutta jotka perustuvat arviointeihin, jotka erikseen tarkasteltuina poikkeavat todellisuudesta enintään tietyn kynnysarvon määrällä?

2) Kun otetaan huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on velvollisuus säätää direktiiveissä 68/151 ja 78/660 säädetyistä oikeudenvastaisista teoista aiheutuvista 'asianmukaisista seuraamuksista', onko näitä direktiivejä ja erityisesti [EY] 44 artiklan 2 kohdan g alakohtaa, direktiivin 68/151 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaa ja 6 artiklaa sekä direktiivin 78/660, sellaisena kuin se on täydennettynä direktiiveillä 83/349 ja 90/605, 2 artiklan 2–4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion laille, jolla niiden velvoitteiden rikkomisen estämiseksi, jotka on asetettu yhtiöitä koskevien tietojen julkistamista ja niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevan periaatteen suojaamiseksi, säädetään seuraamusjärjestelmästä, jossa käytännössä sallitaan taseen väärentäminen, kunhan väärentäminen ei ylitä määrää, joka vastaa viidennestä omaisuudesta?"

16 Lopuksi asiassa C-473/03 Tribunale ordinario di Milano on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 68/151 6 artiklaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään asianmukaisista seuraamuksista paitsi yhtiöiden taseen ja

tuloslaskelman julkistamisen laiminlyönnin osalta myös sellaisen virheellisen julkistamisen osalta, jonka kohteena on tase, tuloslaskelma, osakkeen- tai osuudenomistajille tai yleisölle suunnatut muut yhtiöitä koskevat tiedonannot tai mikä tahansa taloudellista tilannetta taikka varallisuus- tai rahoitusasemaa koskeva tieto, jonka yhtiö on velvollinen esittämään itsestään tai konsernista, johon se kuuluu?

2) Koskevatko yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 68/88, komissio vastaan Kreikka, 21.9.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 2965) käsitteen 'asianmukaiset seuraamukset' täsmentämiseksi käyttämät tehokkuutta, oikeasuhteisuutta ja varoittavuutta koskevat arviointiperusteet seuraamuksen luonnetta tai tyyppiä abstraktisti tarkasteltuna vai myös sen konkreettista soveltamista, kun otetaan huomioon sen säännöstön rakenteelliset piirteet, jossa siitä on säädetty?

3) Täyttävätkö nämä arviointiperusteet Italian siviililain 2621 §:n asettamat edellytykset (sellaisena kuin se on muutettuna 11.4.2002 annetulla asetuksella nro 61), jonka mukaan rangaistukseksi voidaan määrätä enintään vuosi ja kuusi kuukautta vankeutta ja jonka mukaan teon tekemisestä laskettava vanhentumisaika on näin ollen enintään neljä vuotta ja kuusi kuukautta. Näin on säädetty oikeudellisessa järjestelmässä, jonka mukaan esitutkinnan ja virallisen syyttäjän syytteen nostamisen jälkeen seuraa tuomioistuimen valmisteluistunnossa harjoittama valvonta, joka koskee sitä, täyttyvätkö asian ratkaisemisen edellytykset, minkä jälkeen asiaa voidaan käsitellä kolmessa oikeusasteessa ennen lopullisen tuomion antamista ja siis ennen tuomion tosiasiallista täytäntöönpanoa, jos syytetty todetaan syylliseksi. Tältä osin on otettava huomioon se, että siviililain 2621 §:ssä edellytetyt selvitykset ovat monimutkaisia niihin liitettyjen seuraamusten sovellettavuutta koskevien rajoitusten vuoksi (ks. 2621 §:n 3 ja 4 momentti)."

17 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 17.3.2003 antamalla määräyksellä asiat C-23/03 ja C-52/03 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten. Koska mainitut asiat ja asiat C-133/03, C-337/03 ja C-473/03 liittyvät toisiinsa, ne on lisäksi yhdistettävä määräyksen antamista varten.

18 Yhdistetyissä asioissa C-387/02, C-391/02 ja C-403/02, Berlusconi ym., 3.5.2005 annetun tuomion (Kok. 2005, s. I-3565) johdosta yhteisöjen tuomioistuin pyysi kansallisia tuomioistuimia, jotka olivat esittäneet ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka olivat ensi arviolta samankaltaisia kuin kysymykset, joiden johdosta mainittu tuomio oli annettu, ilmoittamaan, aikoivatko ne, kun otettiin huomioon tämän tuomion antaminen, pitää ennakkoratkaisupyyntönsä voimassa.

19 Tämän määräyksen kohteena olevissa asioissa kansalliset tuomioistuimet ilmoittivat yhteisöjen tuomioistuimelle joko, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen oli kuultava asianosaisia ennen pyynnön mahdollista peruuttamista (yhdistetyt asiat C-23/03 ja C-52/03) tai että se aikoi pitää pyynnön voimassa (asiat C-133/03, C-337/03 ja C-473/03).

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

20 Työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti jos ennakkoratkaisukysymys on samanlainen kuin kysymys, johon se on jo antanut ratkaisun, yhteisöjen tuomioistuin voi kuultuaan julkisasiamiestä koska tahansa ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

21 On todettava, että tämä on asianlaita tämän määräyksen kohteena olevissa viidessä asiassa.

22 Nämä viisi asiaa koskevat samoja oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja kuin kolme asiaa, joiden johdosta edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. on annettu tuomio (ks. 31–36 kohta).

23 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneet tuomioistuimet näet esittävät, että Italian siviililain uusien 2621 ja 2622 §:n säännösten soveltaminen olisi estänyt sen, että teoista, joista pääasioissa on kyse ja joiden johdosta alun perin nostettiin syytteet mainitun lain vanhassa 2621 §:ssä säädetystä rikoksesta, olisi voitu nostaa syyte, ja näin on erityisesti jäljempänä esitettävistä syistä.

24 Ensinnäkin on niin, että vaikka virallinen syyttäjä voi Italian siviililain uuden 2621 §:n perusteella lähtökohtaisesti nostaa syytteen näiden tekojen tekijöitä vastaan omasta aloitteestaan eli ilman asianomistajan esittämää rangaistusvaatimusta, kyseisessä säännöksessä säädetty rikos muodostaa nykyisin rikkomuksen, johon näin ollen sovelletaan neljän ja puolen vuoden pituista vanhentumisen enimmäisaikaa, eikä enää mainitun lain vanhassa 2621 §:ssä säädettyä rikosta, jonka vanhentumisaika on enintään seitsemän ja puoli vuotta. Niinpä pääasioissa rikos, josta säädetään saman lain uudessa 2621 §:ssä, on auttamattomasti vanhentunut.

25 Toiseksi on niin, että vaikka Italian siviililain uudessa 2622 §:ssä säädetyn rikoksen kannalta pääasioissa kyseessä olevat teot eivät vielä olleet vanhentuneet, niistä ei voitaisi nostaa syytteitä tämän pykälän perusteella, koska kukaan osakkeen- tai osuudenomistaja tai velkoja, joka katsoo itselleen aiheutuneen vahinkoa väärennyksistä, joihin on vedottu, ei ole esittänyt rangaistusvaatimusta; tällaisen rangaistusvaatimuksen esittäminen nimittäin on välttämätön edellytys syytteiden nostamiselle tämän säännöksen nojalla, ainakin silloin, jos – kuten pääasioissa kyseessä olevissa rikosoikeudenkäynneissä on todettu – nämä väärennykset ovat koskeneet yhtiöitä, joita ei noteerata pörssissä.

26 Kolmanneksi mainitut ennakkoratkaisupyynnön esittäneet tuomioistuimet toteavat, että syytteiden nostaminen tekojen tekijöitä vastaan voisi myös estyä niiden kynnysten takia, joista samaa sanamuotoa käyttäen säädetään Italian siviililain uuden 2621 §:n 3 ja 4 momentissa ja uuden 2622 §:n 5 ja 6 momentissa, joissa jätetään rangaistavuuden ulkopuolelle yhtäältä väärennykset, joiden vaikutukset eivät ole merkittäviä tai joiden merkitys on vähäinen, eli väärennykset, joiden seurauksena on ollut vain joko tilikauden bruttotuloksen enintään viiden prosentin suuruinen muutos tai netto-omaisuuden enintään yhden prosentin suuruinen muutos, ja toisaalta teko ei missään tapauksessa ole rangaistava, mikäli se perustuu arvioihin, jotka erikseen tarkasteltuina poikkeavat enintään 10 prosenttia todellisista luvuista.

27 Näiden seikkojen perusteella mainitut tuomioistuimet samoin kuin virallinen syyttäjä katsovat, että nyt kyseessä olevissa oikeudenkäynneissä nousee esille kysymyksiä siitä, ovatko Italian siviililain uusissa 2621 ja 2622 §:ssä säädetyt seuraamukset asianmukaisia suhteessa joko ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin 6 artiklaan, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut muun muassa asiassa C-97/96, Daihatsu Deutschland, 4.12.1997 antamassaan tuomiossa (Kok. 1997, s. I-6843), tai EY 10 artiklaan, josta edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetusta tuomiosta lähtien on oikeuskäytännössä vakiintuneesti katsottu seuraavan, että yhteisön oikeuden määräysten ja säännösten rikkomisesta määrättävien seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

28 Viidessä asiassa, joita tämä määräys koskee, esitetyt kysymykset koskevat samankaltaisia seikkoja kuin kolmessa asiassa, joiden johdosta on annettu tuomio edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. (37–39 kohta):

- jokaisessa näistä viidestä asiasta esitetään kysymys siitä, sovelletaanko ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin 6 artiklassa asetettua velvoitetta säätää asianmukaisista seuraamuksista paitsi tilinpäätöstietojen julkistamatta jättämiseen, myös väärennetyn kirjanpidon julkistamiseen (ks. ensimmäiset kysymykset asioissa C-387/02, C-391/02 ja C-403/02, joiden johdosta mainittu tuomio on annettu)

- kahdessa näistä asioista (C-23/03 ja C-337/03, toiset kysymykset) keskeisimpänä kysymyksenä on sietokynnyksen asianmukaisuus (ks. toinen kysymys asiassa C-387/02, ensimmäinen kysymys asiassa C-391/02 ja toinen kysymys asiassa C-403/02)

- mainituissa kahdessa asiassa (C-23/03 ja C-473/03, kolmannet kysymykset) nousee esiin kysymys Italian siviililain uudessa 2621 §:ssä säädettyyn rikkomukseen sovellettavan vanhentumisajan asianmukaisuudesta (ks. toinen kysymys asiassa C-387/02, ensimmäinen kysymys asiassa C-391/02 ja toinen kysymys asiassa C-403/02)

– kolmessa näistä asioista (C-52/03, C-133/03 ja C-473/03, toiset kysymykset) esitetään kysymys siitä, onko seuraamuksen asianmukaisuutta arvioitava abstraktisti vai konkreettisesti, kun otetaan huomioon kyseessä olevan kansallisen oikeusjärjestyksen rakenteelliset piirteet (ks. toinen kysymys asiassa C-387/02, ensimmäinen kysymys asiassa C-391/02 ja toinen kysymys asiassa C-403/02)

– kolmessa näistä samoista asioista (C-23/03, C-52/03 ja C-133/03, kolmannet kysymykset) esitetään kysymys Italian siviililain uudessa 2622 §:ssä määritellystä rikoksesta säädetyn seuraamuksen asianmukaisuudesta, kun otetaan huomioon se, että yhtiöille asetetun julkistamisvelvollisuuden ja oikeiden ja riittävien tietojen antamisvelvollisuuden rikkomisesta voidaan nostaa syyte ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajan tai velkojan vaatimuksesta (ks. toinen kysymys asiassa C-387/02, viides ja kuudes kysymys asioissa C-391/02 ja kolmas kysymys asiassa C-403/02)

– lopuksi kahdessa niistä (asia C-52/03 ja C-133/03, neljännet kysymykset) esitetään kysymyksiä, jotka liittyvät Italian siviililain uusissa 2621 ja 2622 §:ssä säädettyjen toisistaan poikkeavien rangaistusjärjestelmien yhteensopivuudesta siltä osin kuin osakkeen- tai osuudenomistajien ja velkojien eduille annetaan selvästi parempi rikosoikeudellinen suoja kuin muiden kolmansien, kuten kilpailijoiden tai työntekijöiden edustajien eduille ja jopa yhtiöiden säännönmukaista toimintaa ja erityisesti yhtiöiden antamien tietojen avoimuutta ja paikkansapitävyyttä koskevalle yleisön ja markkinoiden keskeiselle yleiselle edulle (ks. ensimmäinen kysymys asiassa C-387/02, ensimmäinen ja kuudes kysymys asiassa C-391/02 ja kolmas kysymys asiassa C-403/02).

29 On todettava, että edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 63 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että Italian siviililain uusissa 2621 ja 2622 §:ssä kirjanpidon väärentämisestä säädettyjen seuraamusten kaltaisten seuraamusten asianmukaisuutta koskeva vaatimus asetetaan ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin 6 artiklassa.

30 Lisäksi mainitun tuomion 75 ja 77 kohdassa olevista perusteluista ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa tapauksissa, ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin 6 artiklaan ei voida vedota, jotta saataisiin tutkittua, onko Italian siviililain uudet 2621 ja 2622 § sopusoinnuissa tämän säännöksen kanssa, koska tästä tutkimuksesta voisi seurata se, että jätettäisiin soveltamatta mainituissa pykälissä säädettyä lievempien rangaistusten järjestelmää. Direktiivien luonteesta seuraavat rajoitukset näet estävät sen, että direktiivillä voisi olla sellainen vaikutus, että syytettyjen rikosoikeudellinen vastuu määräytyisi tai sitä ankaroitettaisiin direktiivin perusteella.

31 Ennen kaikkea tällä perusteella yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 78 kohdassa vastannut, että pääasioissa kyseessä olevan tilanteen kaltaisessa tilanteessa jäsenvaltion viranomaiset eivät rikosoikeudenkäynneissä voi vedota syytettyjä vastaan ensimmäiseen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin sellaisenaan, sillä millään direktiivillä ei voi sellaisenaan ja sen soveltamiseksi annetusta jäsenvaltion sisäisestä lainsäädännöstä riippumatta olla sellaista vaikutusta, että syytettyjen rikosoikeudellinen vastuu määräytyisi tai sitä ankaroitettaisiin direktiivin perusteella.

32 Tämän määräyksen kohteena olevissa viidessä asiassa on siis annettava tämä sama vastaus.

33 Tätä päätelmää ei saateta kyseenalaiseksi huomautuksilla, jotka asioissa C-133/03 ja C-337/03 ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on esittänyt vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen pyyntöön ilmoittaa, aikoiko se pitää ennakkoratkaisupyyntönsä voimassa, kun otettiin huomioon tuomion antaminen edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. (ks. tämän määräyksen 18 ja 19 kohta).

34 Kyseinen tuomioistuin viittaa aluksi asiassa C-457/02, Niselli, 11.11.2004 annettuun tuomioon (Kok. 2004, s. I-10853), joka sen mukaan koskee pääasioita läheisemmin muistuttavaa asiaa.

35 Mainitun tuomion 30 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on tosin katsonut, että vaikka silloin kun ne teot, jotka johtivat kyseessä olleeseen rikosoikeudenkäyntiin, tehtiin, ne saattoivat olla rikoslainsäädännön mukaan rangaistavia tekoja, ei ollut tarpeen tutkia, miten rangaistuksia koskeva laillisuusperiaate saattaisi vaikuttaa direktiivin soveltamiseen mainitussa asiassa. Saman tuomion 29 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin, kuten edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 74 kohdassa, todennut, että direktiivillä ei voi sellaisenaan ja sen soveltamiseksi annetusta jäsenvaltion sisäisestä lainsäädännöstä riippumatta olla sellaista vaikutusta, että direktiivin säännöksiä rikkovien henkilöiden rikosoikeudellinen vastuu määräytyisi tai sitä ankaroitettaisiin direktiivin perusteella.

36 On todettava, että edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 75 ja 77 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että yhtiöoikeudellisen direktiivin 6 artiklaan ei voida vedota, jotta saataisiin tutkittua, ovatko Italian siviililain uudet 2621 ja 2622 § sopusoinnussa tämän säännöksen kanssa, koska tästä tutkimuksesta voisi seurata se, että jätettäisiin soveltamatta mainituissa pykälissä säädettyä lievempien rangaistusten järjestelmää.

37 Lisäksi asiassa C-133/03 ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on todennut, että Italian valtiosääntöoikeuden periaatteiden mukaan ainoastaan Corte costituzionale (perustuslakituomioistuin) voi määrätä, että kansallista sääntöä, jonka yhteisöjen tuomioistuin katsoo olevan yhteisön oikeuden vastainen, voidaan jättää soveltamatta.

38 Tältä osin on todettava, kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 72 kohdassa todennut, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan siinä tapauksessa, että kansallinen sääntö on yhteisön oikeuden vastainen, kansallisten tuomioistuinten on omasta aloitteestaan jätettävä soveltamatta tätä sääntöä ilman, että niiden olisi pyydettävä tai odotettava, että ne ensin poistettaisiin lainsäädäntöteitse tai jossakin muussa perustuslain mukaisessa menettelyssä.

39 Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi vahvistanut asiassa 106/77, Simmenthal, 9.3.1978 annetussa tuomiossa (Kok. 1978, s. 629, Kok. Ep. IV, s. 73), johon viitataan edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetun tuomion 72 kohdassa, että tämä kansallisia tuomioistuimia sitova velvoite koskee myös velvoitetta saattaa asia Corte costituzionalen käsiteltäväksi.

40 Lopuksi asian C-337/03 osalta ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin väittää, että tällä asialla on eri kohde kuin asioilla, joiden johdosta on annettu tuomio edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym.

41 Asiat, joiden johdosta on annettu tuomio edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym., koskevat sen mukaan sellaisten lievempien seuraamusten asianmukaisuuden ongelmaa, joilla on korvattu ankarammat rangaistukset, jotka olivat voimassa rikkomusten tekoaikaan. Asiassa C-337/03 kyseessä oleva "sietokynnykseen" liittyvä kysymys ei koske tätä ongelmaa.

42 On todettava, että edellä mainitussa asiassa Berlusconi ym. annetussa tuomiossa, joka lisäksi koski nimenomaan asioita, joissa oli kyse näistä kynnyksistä, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut se, että vetoamalla ensimmäiseen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin ei voida jättää soveltamatta lievempien rangaistusten järjestelmää, koska tämän direktiivin vaikutuksena ei voi olla syytettyjen rikosoikeudellisen vastuun määräytyminen tai sen ankaroituminen.

43 Uusien säännösten, joilla otetaan käyttöön mainitut sietokynnykset, soveltamisen vaikutuksena on se, että kaikki Italian siviililain 2621 ja 2622 §:ään perustuvat syytteet estyvät.

44 Nämä säännökset koskevat siis ilmeisellä tavalla asianomaisten rikosoikeudellisen vastuun laajuutta.

45 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että pääasioissa kyseessä olevien tilanteiden kaltaisissa tilanteissa jäsenvaltion viranomaiset eivät rikosoikeudenkäynneissä voi vedota syytettyjä vastaan ensimmäiseen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin sellaisenaan, sillä millään direktiivillä ei voi sellaisenaan ja sen soveltamiseksi annetusta jäsenvaltion sisäisestä lainsäädännöstä riippumatta olla sellaista vaikutusta, että syytettyjen rikosoikeudellinen vastuu määräytyisi tai sitä ankaroitettaisiin direktiivin perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääasioissa kyseessä olevien tilanteiden kaltaisissa tilanteissa jäsenvaltion viranomaiset eivät rikosoikeudenkäynneissä voi vedota syytettyjä vastaan niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annettuun ensimmäiseen neuvoston direktiiviin 68/151/ETY sellaisenaan, sillä millään direktiivillä ei voi sellaisenaan ja sen soveltamiseksi annetusta jäsenvaltion sisäisestä lainsäädännöstä riippumatta olla sellaista vaikutusta, että syytettyjen rikosoikeudellinen vastuu määräytyisi tai sitä ankaroitettaisiin direktiivin perusteella.

Allekirjoitukset